

על אמצאת הניקוד

(מכתב למערכת)

אני רואה חובה לעצמי לברר לעצמי את ענין אמצאת הסידור בניקוד, כדי שלא יבואו להטעותו במוידי ולגרסו מכשולים לעצם הגשמת סידור נזה וזל בניקוד מלא, שעל ערכו התרבותי-הלאומי אין להאריך כאן. שאלת ההגשמה היא בעצם תיכנית. אחרי הרבה נסיונות עלה בידי לפלג את גוף האות הרגילה פילוג תיכני מוצלח, וככה נתקבלו שני כימני סידור דר-מים זה לזה בעבים ובהזקם, שעל הראש המבוסס היטב של האחד צורת אות ועל זה של השני — צורת נקודה. פועל הדפוס מסדר גופי סידור אלה בזה אחר זה בשורה אחת כאותיות רגילות אגב הקלה נוספת, שהיא חשובה מאד בתהליך עבודתו: בכל האותיות שבעולם יש הריץ מההת (סיגנום), שהמסדר מוכרח להעביר עיניו מכתב-היד ולהסתכל בו כסדר, כדי שלא יעמיד את האות הפוכה; בגופי הסידור שלי הוא פטור מהסתכלות טרופה-מטרדיה זו — ידו מרגישה תיכף בבליטות הקטנות שבראש הגוף המפולג ומסדרת אותם כראוי ובאופן אוטומטי גם בלי הבטה. אפשר להחליט בודאות, כי הודות להקלה נוספת חשובה זו לא ישלול הסידור בניקוד לפי האמצאה שלי, שום זמן נוסף, זמחירו יהיה כשל סידור בלתי מנוקד. על אמצאה זו, מבחינת התכניקה של הסידור, באה הסכמת מומחים וביניהם גם של מדפים האנציקלופדיה „אשכול“ ה' פריעס בלייפיציג, שניסח גם לצקת, על פי בקשת הד"ר סולר ביצ'יק, את האותיות שלי במכונה החדשה, המשובח ללח בלייפיציג, אלא שלא הצליח, מפני שלסימני סידור אלה יש צורך באפרט יציקה חדש, העולה לפי הערכת הפירמח „סיסטמאן“ בברלין בסכום גדול. לפני שנה הודעתי על כל זה במכתב גלוי גם ב„דבר“ וגם ב„הארץ“. בעת האחרונה החלטתי לצקת אלפאביטא לנסיון בבית היציקה של ה' גיצוביץ והסוף היה, כי האותיות למבחן שקבלתי ממנו לא היו מוצלחות להדפסה בשום אופן, ורק אחרי שעבדתי עליהן יום תמים במכשירים, שקבלתי מהתכניקאי מר דימאנט — אדם כשר ומוסחה האוכר בעניו כתיבים אחרים — הכאתי אותן לדפוס „הבר“, ואף כי היו נבוחות ביותר, בלתי-מתאימות-מדויקות — באשמת היוצע — ועל בן בלתי מהודקות כפי הדרוש, והמבבש, ש„ספיץ“ עליהן, היה צריך לעשות בהן שמות, יצאו בכל זאת גם האותיות וגם הנקודות שלמות כולן. והנה קראתי פתאום על ה„אמצאה“ בדפוס „יבנה“. כאשר באתי וראיתי, כי הממציא הוא ה' גיצוביץ, בקשתי שם, ואחר כך גם בבית היציקה, להראות לי את האמצאה. הרגשתי, שאם רק אמצאנה מוצלחה יותר, אני מסלק תיכף את אמצאתי הצדה, כי בעיני פתיחת הספר לפני המונים העיקר. קבלתי תשובה מאת ה' גיצוביץ, שאין הוא יכול להתייחס אלי באימון ולגלות לי את „סודו“... התעורר בי חשד. וכאשר קראתי אחר כך על ביקורם של חברי ועד הלשון, סרתי למד רבניצקי וגם לד"ר צפרוני, כדי לדעת לכל הפחות, אם אין כאן דבר מה נוסף על ההכשלה שהוכשלת... והנה הובטח לי סופר-סוף מפי הד"ר צפרוני כי „יש הכדל“, ובאמצאה של ה' גיצוביץ אין האות וההנועה באות בליכוד סידורי בשום בוז אחר זו. על זה דק ענית: אם כך אין צורך לכל האמצאה. אולי יש כאן נסיון מעין זה השד מור במרתף „אמנות“ או מעין זה שנעשה בודשה, ששם בליטת הנקודה מהוברת למין „שפייץ“ דק, הבא במקום אחת ה„כתפים“ שהוסרה מעל גוף האות, אבל אז אין הסידור נזה ומחיר כל צרכו, והעיקר — היתר עזת נשברות מהר.

ראיתי חובה לעצמי לברר כל זה לעצמי ולאותם המבקרים בדפוס, שרוצים לעשות דיקלמה בשמם. ההכרעה היא כאן לתכניקה, שעל „הגופי הברזל“ שלה אין להערים בכוונות „מסותרות“ בשום אופן.

מ. ב. לובניק